

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

UMETNOSTNA ZGODOVINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Ponedeljek, 5. junij 2023

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

DEL A**Izpitna pola 1****1. naloga: Arhitekturna umetnost starega veka**

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.1	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ mezopotamska/sumerska umetnost ♦ egipčanska umetnost 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.2	1	♦ kralj/vladar/faraon	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.3	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ zigurat/tempelj / upravna stavba mesta ♦ egipčansko svetišče ♦ piramide 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.4	1	♦ To so verske, svete, bogoslužne stavbe, namenjene verskim obredom ali pokopu.	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.5	1	♦ vzdolžni/longitudinalni tloris	
	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ pilon ♦ peristil / stebrno dvorišče ♦ hipostilna/stebrna dvorana ♦ sanktuarij/cela 	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.6	1	♦ freska	
	1	♦ vodoravna kompozicija / friz	
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ glava in okončine od strani, oko in trup/torzo od spredaj ♦ egipčanski kanon ♦ hierarhičnost ♦ ploskovitost ♦ tipiziranost, stiliziranost 	
	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ prizori iz staroegipčanske mitologije / egipčanski bogovi/obredi ♦ žanrski prizori ♦ vladarske upodobitve ♦ posmrtno življenje 	
Skupaj	5		

2. naloga: Antično kiparstvo

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	1	♦ relief	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.2	3	tri od: ♦ oltar ♦ sarkofag ♦ slavilni steber ♦ nagrobnik ♦ stela ♦ slavolok ♦ tempelj	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.3	3	tri od: ♦ dramatičnost ♦ dinamičnost ♦ razgibana kompozicija ♦ patos / pretirana čustva ♦ herojski akt ♦ poudarjeni realizem ♦ slikovitost ♦ prikazan je usodni trenutek	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.4	1	♦ gigantomahija / boj med olimpskimi bogovi in Giganti (velikani)	
	1	♦ kentavromahija / boj med Lapiti in Kentavri	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.5	1	ena od: ♦ Služil je politični propagandi. ♦ Slavilni steber, ki je krasil grob cesarja Trajana.	
	2	♦ snov: posvetna/profana/zgodovinska ♦ neposredno spoznavni motiv: žanr	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.6	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ nagrobnik družine Enijev / Enijeva grobnica ♦ Šempeter (pri Celju) 	Za obe navedbi 1 točka.
	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Ugrabitev Evrope ♦ Agénorjeva hči Evropa je s svojimi tovarišicami nabirala cvetje, ko jo je opazil Zevs in se vanjo zaljubil. Da bi se dekletu lahko približal, se je spremenil v veličastnega belega bika. Evropa se ga je sprva bala, ko pa je opazila, da je krotek, se je povzpela na njegov hrbet. Zevs je izkoristil priložnost, jo ugrabil in ponesel prek morja. Pustil jo je na Kreti in se nato spremenil v prikupnega mladeniča. Evropi je rekoč, da je kretski vladar, obljubil varstvo, če se mu preda. Obupano dekle se je mladeniču vdalo. Naslednje jutro, ko je tarnala nad izgubljenim devištvom, se ji je prikazala Afroditia ter ji pojasnila, da jo je ugrabil Zevs in da se bo ta del sveta poimenoval po njej. 	
Skupaj	3		

3. naloga: Umetnost in čas bolezn

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	1	♦ 5. stoletje pr. n. št. / klasično obdobje grške umetnosti	
	1	♦ Periklej	
	1	♦ dorski ♦ jonski	Za dva pravilna odgovora 1 točka.
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.2	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Mark Avrelij ♦ Justinijan 	Za obe navedbi 1 točka.
	4	<p>slika 3.2:</p> <p>dve od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ upodobitev na konju / konjeniški portret/spomenik ♦ retorična kretnja ♦ obraz z brado, ki označuje cesarja kot modreca/filozofa ♦ izbira materiala, bron, pozlata <p>slika 3.3:</p> <p>dve od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ frontalna upodobitev ♦ toga, slovesna drža ♦ razkošna oblačila in nakit, z atributi oblasti (krona, škrlat, drago, poldrago kamenje) ♦ označevanje z nimbom ♦ izbira razkošne mozaične tehnike, pozlata 	
Skupaj	5		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.3	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Motiv govori o minljivosti človeka in neizbežnosti smrti, memento mori. ♦ Zaveš in premišljevanje o minljivosti življenja naj bi človeka opozorilo na prave vrednote življenja. ♦ Prikazan je sprevod/ples enajstih parov, sestavljen iz okostnjakov, s predstavniki človeštva različnih starosti in družbenih stanov, ki se premika k odprtemu grobu, ob katerem sedi dvanajsti okostnjak, ki pridrži pokrov grobnice. 	
	1	♦ personifikacija/poosebitev	
	1	♦ Apokalipsa/Biblija	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.4	1	♦ Benetke	
	2	♦ beneška krajina, krajina posebne tople svetlobe ali atmosferskih pojavov ♦ ženski akt	
Skupaj	3		

4. naloga: Srednjeveško kiparstvo

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1	2	♦ slika 4.1: karolinška/otonska umetnost ♦ slika 4.3: romanika	
	2	♦ Izgon iz raja ♦ Sveto pismo / Biblija	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.2	1	♦ relikviarij	
	1	♦ Namenjeni so bili shranjevanju in razkazovanju (češčenju) posmrtnih ostankov svetnikov/mučencev, njihove obleke ...	
	1	♦ Prestižnost predmeta se kaže v njegovi pozlačeni, z dragocenimi kamni bogato okrašeni zunanjščini. / Oblika romarske torbe namiguje na relikvijo v njem: s krvjo sv. Štefana prepojeno prst.	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.3	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Poslednja sodba ♦ Kristus na poslednji dan oz. konec sveta sodi živim in mrtvim ljudem: pravične pošilja v nebesa, pregrešne pa v pekel. 	
	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Hierarhična/pomenska perspektiva, ker je najpomembnejša figura (Jezus) večja od ostalih. 	
	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ simetrična kompozicija ♦ ploskovitost ♦ močna stilizacija ♦ preprosto oblikovane figure, ki so neindividualizirane, skromno razgibane, v togih in vzvišenih držah ♦ anatomsko nepravilna/disproporcionalna telesa ♦ draperija je shematizirana, ploskovita in pada v vzporednih trdih gubah ♦ podaljšane figure z drobnimi ovalnimi obrazi in tenkimi udi ♦ horror vacui / strah pred praznim prostorom 	
Skupaj	6		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.4	1	♦ Mandorla je celopostavni svetniški sij.	
	1	♦ Horror vacui je strah pred praznim prostorom.	
Skupaj	2		

5. naloga: Prepoznavanje umetnika

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	1	♦ Giotto (di Bondone)	
	1	♦ Kapela Scrovegni / Cappella dell'Arena, Padova	
	1	♦ gotika	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.2	1	♦ Objokovanje / Objokovanje Kristusa	
	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Prizor je del zgodbe o Kristusovem življenju / Kristusovem pasijonu. ♦ Prizor predstavlja umrlega Kristusa po tem, ko so ga že sneli s križa, in preden so ga položili v grob. 	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.3	3	tri od: ♦ maiestas domini ♦ nebeška hierarhija ♦ svetniški zbor ♦ angelski zbor ♦ vstajenje mrtvih ♦ pekel ♦ arma Christi ♦ dedikacijski portret ♦ donatorski portret	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.4	3	tri od: ♦ odrsko prizorišče ♦ s skalami ustvarjen vtis prostora ♦ realističnost ♦ težke, dejavne, plastične figure ♦ plastičnost, telesnost figur ♦ pripovedno razgibane figure, z gestami in mimiko izražajo svoja čustva ♦ individualizirani obrazi, psihološki realizem ♦ jasna kompozicija ♦ vse figure obrnjene h glavni osebi ♦ mehko modeliranje	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.5	1	♦ sv. Frančišek Asiški	
	1	ena od: ♦ ustanovitelj frančiškanskega samostanskega reda ♦ zavetnik živali in narave nasploh	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.6	1	♦ Marija z otrokom na prestolu, obdana z angeli in svetniki / Madona z Jezuškom na prestolu, obdana z angeli in svetniki	

Skupno število točk: 60

Izpitna pola 2

1. naloga: Sakralna arhitektura v novem veku

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.1	1	♦ jezuitski tloris / dvoranska cerkev	
	2	dve od: ♦ Velika ladja je prostrana dvorana z neenakomerno svetlobo. ♦ Namesto stranskih ladij so ob straneh kapele, ki so med seboj povezane z ozkimi prehodi. ♦ Poudarjena je središčna os. ♦ Vsaka kapela je razmeroma samostojen sakralni prostor. ♦ Vzdržni steni ob glavni ladji sta dramatično oblikovani z vertikalnimi in horizontalnimi prvinami. ♦ Kupola nad križiščem.	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.2	2	dve od: ♦ tloris v obliki elipse ♦ ni več predeljenosti na ladje ♦ razgibano, plastično oblikovanje stavbne lupine in prostora ♦ pogoste so valovite linije sten ♦ prostori se slikovito odpirajo in prelivajo drug v drugega ♦ poudarjen je osrednji prostor s kupolo ♦ kontrast med močno osvetljenimi in zatemnjenimi prostori ♦ uporaba različnih materialov, pozlate, poslikav ♦ arhitektura je zasnovana kot celostna umetnina	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.3	1	ena od: ♦ timpanon ♦ stebri / stebri ♦ stopničasta ploščad / stilobat ♦ preklada	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.4	1	♦ po gotiki	
	1	dve od: ♦ šilasti lok ♦ skeletna gradnja ♦ vzgon v višino ♦ rozeta ♦ fiala ♦ vitraj	Za dve navedbi 1 točka.
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.5	1	♦ Le Corbusier	
	3	tri od: ♦ Stavbna lupina in prostor sta vsak zase izrazito plastična. ♦ Stene in streha so upognjene betonske lupine. ♦ Vsaka stena je oblikovana kot samostojna prvina: ima nosilno vlogo, hkrati pa je zaradi različnih odprtih drugačna pri zunanem ali notranjem pogledu. ♦ Bistveni izrazni sredstvi sta krivulja in nagib: glavna ladja se spušča proti oltarju na dnu, zidovi so nagnjeni, različno visoki in usločeni – prostor ima obliko nepravilnega štirikotnika. ♦ Posebej izrazita je južna stena, ki je močno nagnjena in proti vrhu izrazito stanjšana – okna so videti kot majhne odprtine, ki se v notranjosti razprejo. ♦ Različno obarvana stekla imajo simboličen pomen in delujejo kot reflektorji. ♦ Stene se stikajo pod različnimi koti. ♦ Za ukrivljenimi stenami nastajajo stranski prostori (npr. stranska kapela, ki je iz glavne ladje ne vidimo). ♦ Svetloba je pomembna za oblikovanje prostora. ♦ Cerkev zahteva več pogledov od zunaj in od znotraj.	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.6	3	♦ slika 1.3: neoklasicizem ♦ slika 1.4: historični slogi / neogotika ♦ slika 1.5: mednarodni slog / modernizem	

2. naloga: Prepoznavanje motiva

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	1	♦ zgodovina / zgodovinska tematika	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.2	1	♦ neoklasicizem / empir	
	1	♦ Leta 1804 se je Napoleon sam okronal za cesarja Francozov. Francija je postala cesarstvo. Napoleon je okronal tudi svojo ženo Jožefino.	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.3	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Značilno je romantično razpoloženje, ki ga umetniki ustvarjajo s poudarjenim individualizmom, subjektivizmom posameznih vrednot in idealov. ♦ Izražena je dramatičnost, čustvena vznesenost, vzvišenost. ♦ Upodobitve kažejo odmik od stvarnega dogajanja in poudarjajo čustvene sestavine. 	
	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ strastne, razgibane poteze ♦ cikcakaste linije teles ♦ poudarjena tekstura kože ♦ diagonalna kompozicija ♦ chiaroscuro ♦ upodabljanje čustvenih, dramatičnih, strastnih prizorov ♦ tople, žareče komplementarne barve 	
Skupaj	5		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.4	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Modeliral je glino po živem modelu. ♦ Najprej je upodobil akt, potem mu je dodal oblačila. ♦ Figure so ekspresivne, učinkujejo monumentalno. ♦ Ponovil je non finito. ♦ Na površini kipa je pustil sledi modeliranja orodja in prstov. ♦ Poudaril je učinke svetlobe na razgibani površini skulpture. 	
	1	♦ Michelangelo	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.5	1	♦ mrtve in umirajoče taboriščnike	
	1	♦ Slikar je bil med 2. svetovno vojno interniran v taborišče Dachau.	
	1	♦ smrt / odsotnost življenja	
Skupaj	3		

3. naloga: Portret v 19. in 20. stoletju

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	4	<ul style="list-style-type: none"> ♦ slika 2.1: mogočni vladar / vojskovodja ♦ slika 2.2: umetnik/pesnik ♦ slika 2.3: meščanska družina ♦ slika 2.4: slavna osebnost / igralka 	
	1	♦ bidermajer / romantika	
Skupaj	5		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.2	1	♦ pop art	
	1	♦ umetnost, ki črpa iz popularne kulture, množičnih medijev, potrošniške družbe	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.3	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ družinski portret kraljeve družine ♦ avtoportret slikarja 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.4	1	♦ umetnikov lastni portret	
	1	♦ pastozni nanos barve	Vsi kandidati dobijo 1 točko (termina <i>impasto</i> ni v PIK 2020).
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.5	1	♦ dejanske osebe, ki so se udeležile pogreba / vaščane iz Ornansa / svoje sorodnike	
	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ stvarno, objektivno upodabljanje vsakdanjega življenja ♦ upodabljanje dejanskosti ♦ grobo, skicozno nanašanje barv ♦ rjavkasti barvni odtenki ♦ temačni barvni toni ♦ brez idealiziranja (»grдост«) 	
Skupaj	4		

4. naloga: Prepoznavanje umetnika

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1	1	♦ Jože Plečnik	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.2	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Dunaj, slika 4.1 ♦ Praga, slika 4.5 ♦ Ljubljana, slike 4.2, 4.3 in 4.4 	Za dve pravilni navedbi (mesto in ustrezna številka slike) 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.3	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Monumentalna in kubična oblika stavbe, stavbni plašč v kombinaciji kamna in opeke. ♦ Kombinacija kamna in opeke spominja na antično/kraško arhitekturo. ♦ Zgrajena je kot tlorisno nepravilen pravokotnik s štirimi štirinadstropnimi trakti. ♦ Tektonsko oblikovana stena: pritličje deluje težje, ker je v celoti iz kamna. ♦ Gladko obdelani kamni se izmenjujejo z grobo klesanimi, razporejenimi v nepravilnem redu, s čimer je Plečnik sledil videzu renesančnih palač (rustika). ♦ V nadstropjih stena deluje lažje, saj kamnito površino nadomesti opeka, ki jo le še sem in tja prekinjajo izstopajoči kamni. ♦ Steno fasade zaključuje venčni zidec. ♦ Stavba spominja na renesančne mestne palače. ♦ Na obeh stranskih pročeljih izstopata veliki navpični okni, ki ju v sredini predeljuje monumentalni jonski steber. ♦ Nad stranskim vhodom je bronast kip Mojzesa, delo kiparja Lojzeta Dolinarja. 	
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Široko, monumentalno stopnišče je simbolično oblikovano kot pot od teme proti svetlobi, torej k znanju, od tam pa k etičnim načelom in modrosti. ♦ Občutek posvečenega prostora, templja znanja, obredne poti k napredku pa dodatno ustvarjajo še stebri, ki se nanašajo na antično arhitekturo. 	
	1	♦ B – Palača Medici-Riccardi	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.4	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ slika 4.2: Narodno-univerzitetna knjižnica ♦ slika 4.3: Tromostovje ♦ slika 4.4: Žale 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.5	1	♦ propileje	
	1	♦ prehod iz mesta živih v mesto mrtvih	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.6	1	♦ Plečnik je rad uporabljal klasične elemente in jih med seboj poljubno mešal. Ker je to počel v času, ko so bili klasični arhitekturni stili že davno preživeti, predstavlja v svetovni arhitekturi zanimivo posebnost.	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.7	1	♦ slovenski parlament	

5. naloga: Avantgardne smeri 20. stoletja

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	1	♦ Manifest je povzetek ciljev določenega umetnostnega gibanja. V njem njegovi pripadniki predstavijo svoja teoretska načela in svoje umetnostne postopke. Pogosti so bili pri avantgardnih gibanjih v 20. stoletju.	
	3	♦ A – futurizem, slika 5.3 ♦ B – dadaizem, slika 5.4 ♦ C – nadrealizem, slika 5.5 (in 5.6)	Za dve pravilni navedbi 1 točka.
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.2	3	tri od: ♦ Na obeh slikah je predstavljen umetnik med ustvarjanjem, v svojem ateljeju. ♦ Podobi obeh slikarjev sta deformirani, popačeni – na to opozarja celo naslov Chagallove slike. ♦ Avtoportreta nista realistična: Kirchnerjev spominja na afriško masko, Chagallov je naslikan v kubističnem slogu (lahko se prepozna njegove kodraste lase, mandljaste oči in dolg, raven nos). ♦ Obe sliki sta ploskoviti. ♦ Podobi sta abstrahirani. ♦ Umetnika raziskujeta novo izrazno moč barve in oblike.	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.3	1	♦ Picasso	
	1	♦ kolaž	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.4	2	dve od: ♦ Pomembni nista oblika in umetniška izdelava predmeta, ampak način, kako se je ta pojavil v galeriji. ♦ Bistvena je ideja umetniškega dela in vprašanja, ki jih to odpira. ♦ Avtor je hotel javnosti sporočiti, da umetnost ni rokodelstvo, ampak intelektualno delo. ♦ Gre za ready-made – za vsakdanji predmet, ki ga umetnik nespremenjenega razglasi za umetniško delo. ♦ S tem delom je zavrnil tradicionalne poglede na to, kaj je umetnost; zanikal je ustvarjalno veščino in plemeniti, višji pomen umetnosti. ♦ Fontana je estetska provokacija, saj umetnika ne navdihuje lepota predmeta, ampak brezbržnost do njega – pri izbiri predmeta odloča naključje.	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.5	1	♦ konstruktivizem	
	1	♦ Rusija / Sovjetska zveza	
	2	dve od: ♦ Umetnik je razumljen kot delavec, inženir človeških duš. ♦ Opevanje nove, porevolucijske družbe – nove umetnosti za novega človeka. ♦ Umetnost naj bo uporabna v vsakdanjem življenju. ♦ V oblikovanju je novost med tehnikami montaža. ♦ Uporabljajo načelo konstruiranja sil in napetosti v prostoru.	
Skupaj	4		

Skupno število točk: 60

DEL B**Navodila za ocenjevanje**

Navodila za ocenjevanje so pripravljena v skladu s poglavjem 3.2 »Tipi nalog in ocenjevanje« in z merili ocenjevanja posameznih delov izpita, ki so objavljena v poglavju 3.3.2 v Predmetnem izpitnem katalogu za splošno maturo 2020 – Umetnostna zgodovina.

Elementi ocenjevanja	Merila	Točke	Skupaj
1. podatki o umetniškem delu	ime umetnika, naslov izbranega umetniškega dela ali ime in kraj, kjer stavba stoji, okvirni čas nastanka, tehnika ali material, približna velikost in umestitev v slogovno obdobje.	za vsako pravilno navedbo 1 točka	4 točke
2. oblikovna razčlemba	navedena ni nobena od oblikovnih lastnosti umetniškega dela	0 točk	3 točke
	opis motiva ter navedba in opredelitev enega ali dveh elementov oblikovne analize (telesnost, prostor, kompozicija, barve, svetloba, tekstura, ...) izbranega likovnega dela, razčlemba je pomanjkljiva	1–2 točki	
	navedba večine oblikovnih elementov v povezavi s kompozicijskimi lastnostmi in sestavo, jasna opredelitev in povezava s slikovnim gradivom	3 točke	
3. vsebinska razčlemba	navedena ni nobena od vsebinskih lastnosti umetniškega dela	0 točk	3 točke
	opis in prepoznavna ikonografskega motiva, interpretacija je pomanjkljiva in nejasna	1–2 točki	
	natančna opredelitev vsebine upodobljenega dela in njegovega sporočila; interpretacija je jasna, samostojna in smiselna	3 točke	
4. navedba okoliščin nastanka umetnine, umetniški vplivi in pomen za umetnost	naveden ni nobeden od zahtevanih elementov	0 točk	3 točke
	pomanjkljiva navedba okoliščin oziroma vplivov na izbrano umetniško delo; razlaga ni jasna	1–2 točki	
	celovita navedba okoliščin, smiselno povezano opredeljeni umetnostni vplivi in jasno označen pomen dela za umetnost; interpretacija je smiselna in samostojna	3 točke	
5. primerjava obeh umetniških del	navedena ni nobena primerjava	0 točk	5 točk
	navedena je ena zahtevana primerjava	1 točka	
	navedeni sta dve zahtevani primerjavi	2 točki	
	navedene so tri zahtevane primerjave	3 točke	
	navedene so štiri zahtevane primerjave	4 točke	
	navedenih je pet zahtevanih primerjav	5 točk	
6. opredelitev odnosa do likovnih del	odnos do obeh umetniških del ni naveden	0 točk	2 točki
	zapis odnosa do obeh umetniških del	1 točka	
	smiselna opredelitev odnosa do obeh umetniških del z utemeljitvijo	2 točki	

Skupno število točk: 20

Izpitna pola 1

6. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Saint-Sernin, Toulouse ◆ ok. 1080–1120 / 11.–12. stoletje ◆ rdeča opeka in bel kamen ◆ monumentalne mere ◆ romanika
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ St. Sernin je cerkev velikih dimenzij, izredne monumentalnosti. ◆ St. Sernin je dolga cerkev, ki s transeptom lepo izraža tloris latinskega križa. Cerkev je dolga 115 metrov, glavna ladja je široka 8 metrov, njena višina je 21 metrov, dolžina prečne ladje je 65 metrov, višina stolpa je enaka širini transepta. ◆ Dvobarvnost materialov, rdeče opeke in belega kamna, ter kiparska obdelava arhitekturnih detajlov dajejo vtis bogate dekorativnosti. ◆ Okna so stopničasto poglobljena, opaziti je lizene in polstebre. ◆ Tloris v obliki latinskega križa razkriva veliko petladijsko baziliko s triladijsko prečno ladjo in poudarjenim stolpom nad presečiščem glavne in prečne ladje. Stolp je osemkoten in petnadstropen. ◆ Križiščni kvadrat je merska osnova vezanega sistema (nahaja se na sečišču enako širokih vzdolžne in prečne ladje). Začrta osnovno prostorsko enoto, modul, ki se v polovicah z večkratnikom ponavlja ter določa dolžino glavne in prečne ladje in dolgega kora. Četrte so mere stranskih ladij in transepta. ◆ Ta način arhitekturnega oblikovanja temelji na vezanemu sistemu, enem od glavnih značilnosti romanske sakralne arhitekture. Vezani sistem je prostorsko oblikovno načelo, pri katerem se dimenzije križiščnega kvadrata ponovijo v preostalih delih stavbnega prostora. ◆ Vse traveje (obočne pole) stranskih ladij so križnorebrasto obokane, glavno ladjo pa krasi banjasti obok, predeljen na pole z oprogami. ◆ Velike arkade v pritličju glavne ladje nosijo galerijo bifornih oken, v nadstropju se nahajajo empore. ◆ Pod korom sta dve kriпти. ◆ St. Sernin ima korni obhod (ambulatorij), ki obdaja apsidno z žarkasto razporejenimi kapelami (apsidiolami). ◆ S svetlobo je bil še posebej osvetljen kor. ◆ Zahodna fasada je nedokončana: manjkata stolpa. ◆ Ohranjeno je kiparsko okrasje (na kapitelih, portalih, lunetah).
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Zgrajena je bila nad grobom sv. Saturnina, prvega toulouškega škofa, zato je tudi martirij, ker posvečuje kraj smrti ali grob mučenca. ◆ Pomemben del romanja je bilo čaščenje svetnikov in s tem povezan kult relikvij, vera v njihovo moč. Čaščenje relikvij je obljubljal ozdravljenje ali odrešenje. V cerkvi St. Sernin je več kot sto relikvij. Ker je čaščenje relikvij pomenilo neke vrste verski turizem in denarne prihodke, so morale biti te na ogled romarjem. ◆ Romarska cerkev na poti v Santiago de Compostela. ◆ Romarjem so prilagodili tudi arhitekturo. Stavba je bila zasnovana tako, da je sprejela čim več romarjev. Za transeptom in apsidno so tako dodali korni obhod z žarkastimi kapelami. Obhod je omogočil, da verniki med čaščenjem relikvij niso motili sočasnih verskih obredov. ◆ Visok banjasti obok je predstavljal Gospodovo hišo, ki naj bo monumentalna, da bo napravila vtis na obiskovalca. ◆ Romanske katedrale so simbolno pomenile božje trdnjave na tem svetu.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Sv. Sernin (Saturnin) je bil prvi škof v Toulousu. Leta 250 je umrl mučeniške smrti kot žrtev poganske vstaje. Cerkev stoji nad njegovim grobom, in sicer ob romarski poti Via Tolosana, ki je vodila od Arlesa do Santiaga de Compostela. ◆ Bazilika St. Sernin je nadomestila starejšo cerkev iz 4. stoletja, ker je bila ta pretesna za številne romarje.

	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Nekoč je bil tu tudi samostan, a se je od njega ohranila samo cerkev. ◆ Tloris samostanske cerkve je bil uporabljen tudi pri gradnji stolnice Santiago de Compostela. ◆ St. Sernin je največja ohranjena romanska cerkev in hkrati zelo značilen spomenik za to umetnostno obdobje. ◆ Leta 1860 je Eugène Viollet-le-Duc obnovil cerkev, a se njegove spremembe trenutno odstranjujejo, da bi povrnili prvotni videz. ◆ Ima zelo bogato romansko stavbno kiparstvo in spada pod Unescov seznam kulturne dediščine.
5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ V obeh primerih gre za sakralno stavbo, krščansko cerkev, vendar se po svoji funkciji razlikujeta: St. Sernin je bivša samostanska/romarska, Berninijeva cerkev sv. Andreja pa precej manjša redovna cerkev. ◆ Po svoji zasnovi je St. Sernin longitudinalna stavba (v tlorisu za romaniko značilni latinski križ), cerkev sv. Andreja pa je centralna stavba (v tlorisu za barok značilni oval). ◆ Pri cerkvi St. Sernin je glavna ladja obdana s stranskimi ladjami, pri cerkvi sv. Andreja pa je osrednji prostor obdan s kapelami. ◆ Cerkev St. Sernin je banjasto obokana, nad križiščnim kvadratom pa stoji mogočen stolp, medtem ko osrednji prostor cerkve sv. Andreja pokriva ovalna kupola. ◆ Za cerkev St. Sernin so značilne ravne stene, za cerkev sv. Andreja pa ukrivljene, pročelje je celo konveksno-konkavno razgibano (konveksno oblikovan portik je obdan s konkavno uvitima kriloma). ◆ Pročelje cerkve St. Sernin že nakazuje členitev notranjščine v posamezne ladje, cerkev sv. Andreja pa ima kulisasto fasado. ◆ Obe cerkvi sta zgrajeni iz različnih materialov in kombinacije različnih barv (belega kamna in rdeče opeke ter pisanih marmorjev). ◆ Pri cerkvi St. Sernin je temeljni arhitekturni dekorativni element polkrožni lok, pri cerkvi sv. Andreja pa je to od antike prevzeti stebrni red.
6	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.

7. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Donatello ◆ David ◆ ok. 1440 / prva polovica 15. stoletja ◆ bron ◆ figura naravne velikosti / 158 cm ◆ Museo Nazionale di Bargello, Firenze ◆ zgodnja renesansa
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Prostostoječa, obla plastika, zasnovana za postavitve v prostoru in ne v niši, zato si jo lahko ogledujemo z vseh strani. ◆ Človeško telo je upodobljeno v estetsko popolnih razmerjih in je razgibano skladno z anatomijo. ◆ Podoben je starogrškemu atletu, saj stoji v klasični pozi kontraposta. ◆ Telo je postavljeno v blagi S-liniji, s kontrapostom je vzpostavljeno harmonično ravnotežje med telesnimi volumni. ◆ Tudi nežno, zaokroženo modeliranje telesne gmote daje vtis notranje umirjenosti in harmonije. ◆ Uravnoteženo je nasprotje med mehko, zglajeno kožo in razgibano površino klobuka ter škorenjcev, med osvetljenim telesom in osenčeno glavo. Teža telesa sloni na desni nogi, leva se poigrava z Goljatovo glavo, prsti na nogi so se zapletli v njegove kodre. ◆ Oblikovni in kompozicijski elementi označujejo nov renesančni odnos do telesa in razcvet humanizma. ◆ Določeni deli kipa so bili prvotno pozlačeni (lasje, lovorika, golenice). ◆ Obrazne poteze spominjajo na podobe Antinoja: zasanjan pogled, čutne ustnice, sklonjena

	brada. ♦ Po antičnih predlogah je izdelana tudi vojaška oprava (klobuk, čelada, golenice).
3	tri od: ♦ Svetopisemski motiv starozaveznega junaka Davida. ♦ Namesto lika odraslega vojščaka ali kralja, prevladujočega v srednjem veku, je Donatello za upodobitev Davida, junaka iz Stare zaveze, izbral mladostno, najstniško telo. ♦ Akt v naravni velikosti, prikazuje golo moško telo v najstniških letih. ♦ David izraža introvertirano razpoloženje. Pogled upira v tla ter se osredotoča nase in na predmet ob svojih nogah, odsekano Goljatovo glavo. ♦ V levici stiska kamen, ki je bil s pračo orožje, izbrano za spopad. ♦ Velik, neroden meč ni Davidov, ampak, kakor nam pripoveduje Stara zaveza, Goljatov, a ga je David izpulil iz njegove nožnice in mu z njim odsekal glavo. ♦ Označujejo ga klasični atributi: klobuk, okrašen z lovorjevim listjem (rastlina simbolizira pesništvo in slavo) in golota. ♦ Z goloto sta prikazani krhkost in ranljivost, saj v spopadu ni zmagal z grobo silo, temveč s premišljenostjo in vero v Boga (v krščanstvu je golota znamenje čistosti). ♦ Po goloti se ta David razlikuje od vseh drugih iz 15. stoletja. ♦ Prikaz mladega, neustrašnega junaka, ki se brez zadržkov, a premišljeno in odločno, iskrivo in z razumom spopade s starim, preizkušenim bojevnikom. To je simbolna predstavitev republikanskih Firenc: tako kakor je mladeniški David premagal prekaljenega, zrelega junaka Goljata, so se Firence, ki jih je kot mlado mestno državo ogrožala stara, ugledna plemiška družina Viscontijev iz Milana, otresle te nevarnosti in si zagotovile samostojnost. ♦ Iskanje harmonije, ki je bilo v renesansi tako visoko cenjeno, je v upodobitvi vsebinsko izraženo z uravnoteženjem nasprotij: mladost – starost, premišljeno delovanje – groba sila. ♦ Kip ima tudi homoerotične namige (pero z Goljatove čelade se dotika njegove noge; podobnost z Antinojem ...).
4	tri od: ♦ Donatello je najznamenitejši kipar zgodnje renesanse, ki je v prvi polovici 15. stoletja deloval v Firencah ter vnesel številne kompozicijske in oblikovne novosti. ♦ Z bronastim Davidom je postavil temelje študiju golega telesa. ♦ Prvi bronasti odlitek moškega akta v naravni velikosti po antiki. ♦ Z detajli, ki jih je kipar prenesel iz antičnega kiparstva, je opozoril na humanistične vrednote. ♦ Kip Davida predstavlja simbolno republikanske Firence 15. stoletja, ki so se pod vodilno florentinsko renesančno družino Medici otresle cerkvenih spon. ♦ Očiten vpliv antičnega kiparstva in idealov antike (slavitev lepote mladega telesa in mladega junaka), saj je kip nastal po Donatellovem obisku Rima. ♦ Viden je prelom s poznogotsko milino in idealizmom, ki bi ga še srečali pri kiparjevem učitelju Lorenzu Ghibertiju, pri Donatellu pa ga je nadomestila nova dramatičnost. ♦ Delo je naročil najpomembnejši mecen renesanse Cosimo Starejši de' Medici. ♦ Vsaj od leta 1469, ko se je poročil Lorenzo Veličastni, do 1495, ko so bili Medičejci izgnani iz Firenc, je David stal na notranjem dvorišču novozgrajene mestne Medičejske palače (palazzo Medici-Riccardi). ♦ David ilustrira humanistične in neoplatonistične ideale ter je hkrati lahko politična metafora. ♦ David je postal simbol nove umetnosti in novega tipa kiparstva ter bil izziv za kiparje, ki so se za njim lotili te teme: Andrea del Verrocchio, Michelangelo Buonarroti in Gianlorenzo Bernini. ♦ Donatello je bil vsestranski kipar, ki je spajal izkušnje klasične antike z vtisi iz vsakdanjega sveta, najpomembnejši kipar do Michelangela.
5	pet od: ♦ Oba kipa kažeta Davida. Prvi David je najstnik, drugi pa že odrasel moški. ♦ Oba kipa sta moška akta – Berninijev je polakt. ♦ Oba kipa kažeta svetopisemski dogodek, ko je mladenič David premagal Filistejca Goljata (zmaga šibkejšega, a modrejšega). ♦ Prvi kip kaže Davida po boju, drugi med bojem. ♦ Prvi David je upodobljen po boju, zato je v sproščeni drži, drugi pa je prikazan med bojem, zato je upodobljen v dramatični fizični in psihični napetosti. ♦ Oba sta upodobljena v naravni velikosti, a je prvi bronast, drugi pa marmornat. ♦ Drugi David je bolj mišičast kot prvi. Vidne niso le zelo izklesane mišice, ampak tudi izstopajoče žile. Njegov obraz je v nasprotju s prvim, ki je miren, spačen od jeze. Drugi David je Berninijev avtoportret. Na čustveni ravni so bili Berninijevi kipi revolucionarne zaradi

	<p>raziskovanja skrajnih duševnih stanj, kot je tukaj jeza. Berninijev David se mršči in grize spodnjo ustnico.</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Oba kipa sta obla, obdelana z vseh strani in imata attribute: prvi ima meč in Goljatovo glavo, drugi pa ima kamen, pračo in liro, ki jo je odložil zaradi trenutnega boja. ♦ Drugi kip je precej bolj plastičen, bolj razgiban kot prvi (zasuk zgornjega dela telesa in glave) – diagonalno posega v prostor. ♦ Drugi kip je precej bolj postavljen v prostor kot prvi, kontrapost je pri drugem bolj izrazit, telo je dinamično zasukano, upodobljen je usodni trenutek. Berninijev David komunicira s prostorom, vključuje gledalca in sega v njegov prostor. Ta kip potrebuje prostor okoli sebe: izziva in prisili gledalca, da si ga ogleda z vseh zornih kotov, da bi lahko razmišljal o njem, kako se spreminja in se počuti – empatija je pomembna za baročno umetnost. ♦ Namesto mirne stalnosti, ki je bila značilna za Donatellovega Davida, se je Bernini odločil prikazati delček časa med neprekinjenim gibanjem. ♦ Če Donatellov David uteleša idealno lepoto, je Berninijev bolj realističen (pomen njegovega boja z Goljatom je tedanja cerkev primerjala z bojem proti Martinu Lutru). ♦ Oba kiparja sta se zgledovala pri antičnih kipih. Kipa sta nastala po naročilu njunih prestižnih mecenov: Donatellovega je naročil Cosimo Starejši de' Medici, Berninijevega pa kardinal Scipione Borghese. ♦ Obe deli imata avtoportretne poteze avtorjev: Donatellov domnevni avtoportret je upodobljen na Goljatovi glavi, Berninijev pa se kaže v jeznem Davidovem obrazu.
6	♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.

8. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Tizian ♦ Marijino vnebovzetje in kronanje / Assunta ♦ 1516–1518 / prva polovica 16. stoletja ♦ olje na leseni plošči ♦ 690 x 360 cm / velike mere ♦ Santa Maria Gloriosa dei Frari, Benetke ♦ visoka renesansa
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Kompozicija slike je tridelna. Razdeljena je v tri vodoravne pasove, ki jih zarišejo skupine figur. Pasovi se dvigujejo od tal do nebes. ♦ Spodaj so vznemirjeni apostoli, v sredi na dvigajočem se oblaku Marija z angeli, zgoraj je Bog Oče z dvema angeloma, ki nosita krono in lovoriko. ♦ Figure so voluminozne, polnoplastične, živahne in mehko senčene. Figure so sinteza realnega in idealiziranega. Telesa apostolov so herojska, kar kažejo razkriti deli rok in nog. ♦ Gestikulacija rok (rahla diagonalna kompozicija) poudarja spiralasto gibanje navzgor. ♦ Barve so žareče, tople. Prevladujejo rdeča, rumena, zelena in modra, značilne barve beneškega kolorita. ♦ Poudarjen je svetlobni kontrast med zemeljsko, naravno svetlobo in nebeško zlato rumeno lučjo, ki spominja na ozadje bizantinskih ikon. ♦ Kompozicija je tektonska, skladna in uravnotežena s precej razgibanimi figurami, zato učinkuje harmonično. ♦ Slika je zasnovana v značilni sestavljeni kompoziciji s tremi geometrijskimi liki: krogom, kvadratom in trikotnikom. Spodaj je zemeljski kvadrat in zgoraj nebeški angelski krog. Vanju lahko vrišemo dva visoka trikotnika, prvega po notranji in drugega po zunanji strani dveh v rdeče oblečenih figur. Vrh večjega je Marijina glava. Trikotnika poudarita gibanje navzgor. ♦ Prostor je poglobljen z uporabo atmosfere, zračne perspektive, značilne za beneško slikarstvo. ♦ To je slika, sestavljena iz več lesenih plošč (vseh je 21), ki so vstavljene v marmornati okvir oltarja v prezbiteriju frančiškanske cerkve v Benetkah. Take velike oltarne tabelne slike v Italiji imenujejo pala.
3	tri od:

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Slika predstavlja Marijino vnebovzetje in njen slavnostni sprejem v nebesa. Upodobljen je trenutek, ko se je Marija na oblaku vpričo apostolov dvignila z zemlje v nebo, tam pa jo bodo vsak hip okronali za nebeško kraljico. ♦ Motiv je svetopisemski, vendar zgodba ni iz Nove zaveze, ampak temelji na apokrifnih spisih, ki jih uradna Cerkev ne priznava. Gre za zgodbo o Marijini smrti in njenem kronanju iz 3. in 4. stoletja, zapisano v Zlati legendi iz 13. stoletja. ♦ Marijo naj bi bil pri 72 letih obiskal angel in ji naznanil prihod smrti. Zaželela si je, da bi umrla v družbi Kristusovih učencev, ki so bili razkropljeni po svetu. Apostoli so kmalu zatem na oblakih prispeli na Marijina vrata in v njihovi družbi je umrla. Apostoli so poskrbeli za njen pogreb in bedeli nad njenim grobom. Drugi dan po smrti je Marija vstala in angeli so jo ponesli v nebo. ♦ Tizian je s prstanom angelov, ki častijo Marijo in držijo v rokah glasbila, ponazoril nebeško bogoslužje, ki običajno spremlja prizor njenega kronanja. ♦ Predstavljen je prehod od človeškega, zemeljskega k večnemu, božanskemu bivanju.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Pri osvetlitvi naslikanega prizora naj bi bil Tizian upošteval tudi svetlobo, ki proseva skozi velika gotska okna prezbiterija. ♦ Za Tiziana je bilo značilno, da je za dosego toplega kolorita površino slike najprej premazal z rdečo barvo in žareče barvne tone ustvaril s 30 ali 40 lazurnimi premazi. ♦ Največji naslikani oltar v Benetkah so naročili frančiškani in je, ko je bil končan, šokiral javnost z velikostjo, naročnikom pa se ni zdelo primerno, da bi apostole kot modeli predstavljali mišičasti ribiči iz beneškega predmestja Chioggia. ♦ Sliko je želel odkupiti avstrijski veleposlanik, a mu je menihi niso prodali. ♦ Slika ima pomembno vlogo v romanu Izidorja Cankarja S poti. Njegova junaka sta si jo ogledovala v beneški Gallerii dell'Accademia, kjer je bila nekaj časa postavljena. ♦ Slika prinaša odločilno novost v upodobitvah nabožnih prizorov, pri katerih statične, meditativne podobe zamenjajo dramatični, čustveni prizori. ♦ Za isto cerkev je Tizian za zasebno kapelo družine Pesaro izdelal še eno oltarno podobo z Marijo. V upodobitvi je z vnašanjem dinamične diagonale v slikovno kompozicijo porušil simetrijo in začrtal nadaljnji razvoj nabožnega slikarstva v baročni umetnosti. ♦ Tizian je bil vodilni slikar beneške šole italijanske renesanse v 16. stoletju. ♦ Tizian in njegova dela so imela vpliv na slikarstvo še naslednja stoletja. Najbolj je vplival na dela baročnih slikarjev Velázquez, Rubensa, Rembrandta, kasneje tudi na Delacroixa in slikarje impresioniste. ♦ Tizian je v dolgem življenju ustvaril obsežen opus in bil deležen mnogih časti, njegovo delo nikoli ni bilo spregledano in ni zatonilo v pozabo. Slikar se je šolal v delavnici Giovannija Bellinija in delal v Giorgionejevem krogu. ♦ Z Assunto se je uveljavil kot zrel umetnik in vodilna osebnost beneškega slikarstva ter za pol stoletja ostal prvi slikar beneške republike. ♦ Bil je psihološko poglobljen v upodabljanju in interpretaciji vsebin ter nenehni inovator slikarske tehnike, zato velja za očeta modernega slikarstva.
5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Delo na prvi sliki je osrednja oltarna podoba v redovni cerkvi, delo na drugi sliki je plakat, ki oglašuje eno izmed pariških zabavišč. ♦ Naročnik dela na prvi sliki so beneški frančiškani, ki so naročili pri mlademu, še uveljavljajočemu se umetniku, sliko z versko dogmo, ki so jo širili. Naročnika dela na drugi sliki pa sta bila lastnika lokala, ki sta želela z atraktivnimi točkami pritegniti občinstvo. V obeh primerih lahko rečemo, da gre za propagando. ♦ Obe deli sta prelomni v opusu umetnikov. Tiziana oltarna slika uveljavi kot vodilnega umetnika v Benetkah po Belliniju. Tizian uveljavi tudi novi ikonografski tip Marijinega vnebovzetja, saj se Marija sama nosi v slavi, obdana le z mandorlo angelov, v nebo. Oglaševalski plakat velja za prvo takšno naročilo Lautrecu. Umetniku plakat postane pomembna izrazna oblika v njegovem opusu, s katero je bil zelo uspešen in po kateri je znan še danes. Lautrecov plakat pomeni ključen premik v razvoju te oblikovalske zvrsti. ♦ Obe deli sta oblikovno prelomni zaradi dinamike, ki jo uveljavljata, Tizian v razgibanih svetih figurah, Lautrec pa z dinamiko linije in ploskev. ♦ V obeh delih je središče slike ženska figura; pri Tizianu v nebo vzpenjajoča se, od mrtvih vstala, v drži orante božja mati Marija, pri Lautrecu razigrana varietejska plesalka z umetniškim imenom La Goulue («Požrešnica»), izumiteljica lascivnega plesa kankan. ♦ Motiv na prvi sliki je nabožen/svetopisemski, na drugi sliki je žanr.

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Motiv na prvi sliki predstavlja eno izmed teoloških predstav, ki je bila sprejeta kot dogma, tj. da je Marija vstala z dušo in telesom. Motiv na drugi sliki je odraz umetnikov tega časa, v težnji po upodabljanju modernega življenja, katerega pomemben del postanejo tudi prizori nočnega pariškega življenja. ♦ Motiv na prvi sliki je namenjen kontemplaciji in čaščenju Matere božje, saj delo govori o njeni brezmadežni in popolni božanski naravi. Na drugi sliki sta upodobljena znameniti plesni par (La Goulue in Valentin »brez kosti«), ki pred množico plešeta kankan, atraktivni in popularni osebnosti takratnega nočnega življenja. V motivu izstopa plesalka, ki dviga nogo in razkazuje svoje belo spodnje perilo. Plakat nagovarja z živahnostjo razposajenega vzdušja zabavišča. ♦ Obe sliki sta naslikani v pokončnem formatu in za svoj namen monumentalnih mer, saj želita tudi s tem pritegniti pozornost gledalca. ♦ Kompozicija na Tizianovi sliki je tektonska in sestavljena, učinkuje harmonično, skladno, Lautrecova kompozicija zaradi dominirajoče osrednje figure učinkuje dinamično. ♦ V obeh delih zaznamo tridelno delitev oziroma delitev v nize. Assunta je razdeljena na več med seboj ločenih vsebinskih delov, ki povezujejo različne oblike bivanja (zemeljsko, nebeško), hkrati pa nam v treh prostorskih planih v gruči apostolov s pomočjo barve ustvarja iluzijo prostora. Lautrecov prostor je enovit, sicer nedefiniran interier zabavišča, od katerega so vidne le silhuete svetilk. V njem slikar ustvari prostor v treh planih, v prvem s silhueto soplesalca, v drugem s plesalko in v tretjem z gručo gledalcev, ki ta prostor zamejujejo. ♦ Pri Assunti opazimo svetlobne in barvne kontraste – temna telesa apostolov pred svetlim nebom ter temnejše Marijino ogrinjalo in temno podobo Boga kot kontrast zlati neskončnosti nebes, medtem ko so Lautrecove osebe ploskovite brez senc, opazen pa je barvni kontrast med plesnim parom in množico ter plesalko in soplesalcem. ♦ Tizianove figure so pravilno anatomske, plastične, torej realistično upodobljene, vendar imajo herojska telesa in idealno lepoto ter učinkujejo monumentalno. Lautrecove figure so stilizirane, delno tudi karikirane, brez prave telesnosti, spremenjene v barvne silhuete. V obeh primerih pa so razgibane. ♦ Na Tizianovi sliki so vse osebe močno čustveno razgibane in vznesene, medtem ko na plakatu osebe ne izražajo posebnih čustev. ♦ V Tizianovem delu vidimo vpliv beneških predhodnikov, predvsem učitelja Bellinija in prijatelja Giorgioneja, v uporabi kolorita. V Lautrecovem delu je v poenostavljanju oblik viden vpliv takrat popularnih japonskih lesorezov. ♦ Tizianova Assunta je naslikana z oljnimi barvami na leseni plošči, Lautrecov plakat je izdelan v grafični tehniki litografije.
6	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.

Izpitna pola 2

6. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Gian Lorenzo Bernini ♦ Zamaknjenje sv. Tereze ♦ 1647–1652 / sredina 17. stoletja ♦ bel marmor, pisan marmor, pozlačen les, štuk ♦ klesanje ♦ višina osrednje kiparske skupine 150 cm / monumentalno delo / delo velikih mer ♦ kapela družine Cornaro, cerkev Santa Maria della Vittoria, Rim ♦ visoki barok
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Kiparska skupina je del celostne zasnove kapele, ki vsebuje oblikovanje arhitekture, kiparstva, slikarstva in svetlobe, pri čemer se te zvrsti prepletajo. ♦ Kapela je zasnovana kot gledališki prostor, pri čemer je obravnavana skupina na sceni/odru nad oltarjem, gledalci pa so pripadniki družine Cornaro, ki so upodobljeni v reliefu na podolžnih stenah, kot da sedijo v gledaliških ložah. Okvir odra je oblikovan kot oltarna arhitektura. ♦ Tereza je upodobljena v napol ležečem položaju na oblakih, oblosti njenega telesa ni čutiti pod zelo močno nagubano obleko. Obraz s skoraj zaprtimi očmi ima uprt v nebo. ♦ Bogato nagubana draperija v povezavi s svetlobo ustvarja stalno spreminjajoče se obrisne linije. ♦ Telo angela je bolj plastično oblikovano. Njegova draperija, ki mu razkriva obe roki in desno ramo, je nadrobneje nagubana. Smehljajoči se angel z desnico vihti puščico, z očmi pa se ozira v svetnico. ♦ Kompozicija je diagonalna. Prvo diagonalo tvorita potek angelovih rok in puščica, drugo pa potek Terezinega telesa. Diagonali se sekata na mestu Terezinega srca. Obe figuri sta zelo razgibani in v obrazih je čutiti patos (Tereza) in srečo (angel). ♦ Prostor je ustvarjen s tričetrtinskimi zasuki in prekrivanjem teles. ♦ Kiparska skupina je izklesana iz belega marmorja, ki je zloščen do sijaja. Zato je v močnem kontrastu z oblaki, ki imajo hrapavo površino. Tako se kiparska skupina še bolj izrazi, saj so drugi deli kapele iz pisanih marmorjev. ♦ Prav tako na bel marmor bolje učinkuje svetloba, ki je bistveni del celote. Kiparska skupina je osvetljena od strani in od zgoraj (upoštevati je treba še svetlobo, ki prihaja iz ladje, in svetlobo, ki so jo včasih dajale sveče); nanjo pada naravna svetloba skozi okna, ki pa se glede na vreme stalno spreminja. Potek svetlobe je poudarjen z zlatimi žarki, ki padajo od zgoraj navzdol za skupino. ♦ Bogato nagubana draperija in svetloba ustvarjata močne kontraste svetlobe in sence.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Španska mističarka in redovnica Tereza Avilska (1515–1582), ki je bila reformatorka karmeličanskega reda, je v svojem delu med drugim opisala tudi mistično izkušnjo. Videla naj bi svetlobo, iz katere se je utelesil angel, ki jo je nekajkrat zabodel v srce z gorečo puščico. Pri tem ji je zadal ostro bolečino, v kateri je nemočno otrpnila, a hkrati začutila gorečo božjo ljubezen. ♦ Motiv sodi v krščansko ikonografijo, je nabožni motiv, kaže sveto Terezo med njenim zamaknjenjem/videnjem, ko ji angel meri s puščico v srce. ♦ Bernini je upodobil najbolj dramatični trenutek, ob katerem je Tereza videti res povsem nemočna in prevzeta. ♦ Dogodek je upodobljen zelo čutno in saj vsebuje nekatere erotične poudarke. ♦ Leta 1622 je bila Tereza Avilska razglašena za svetnico. Prijubljeni svetniki v poreformacijskem obdobju niso bili več mučenci ali ubožniki, ampak tisti, ki so pot do Boga iskali s poglobljeno osebno duhovno izkušnjo in misijonarskim delom, na primer sv. Ignacij Loyolski in sv. Frančišek Ksaverij. ♦ Na tleh kapele sta v tehniki inkrustacije prikazana okostnjaka kot opomin na minljivost in smrt.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Na reformacijo se je Cerkev odzvala tako, da je poskušala čim več ljudi pridobiti za katoliško vero. Ob tem jim je bila najpomembnejša izobrazba duhovnikov, za protireformacijsko

	<p>dejavnost pa so pridobili številne redove ter škofe in posvetne voditelje (plemiče, vladarske družine).</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Na tridentinskem koncilu (1545–1564), ki je začrtal smernice protireformacije, so bila med drugim določena tudi pravila, kakšna sme biti sakralna umetnost. ♦ Protireformacijska umetnost je morala v vernikih poglobljati vero in kazati njeno moč, nagovarjati pa je morala vse čute in v ljudeh buditi domišljijo. Zato so bile upodobitve sakralne umetnosti zelo razgibane, dramatične, živih barv, kazale pa so najbolj dramatične trenutke iz življenja svetnikov ali njihovo poveličanje. ♦ Ignacij Loyolski je avtor Duhovnih vaj, meditacijske tehnike, ki temelji na prepričanju, da si mora tisti, ki meditira, z vsem svojim telesom in vsemi čuti v svoji domišljiji predstavljati temo, o kateri meditira. Ta povezava med slikovno predstavo in duhovno poglobljenostjo je temelj za pomembnost sakralne podobe pri posredovanju v jezuitskih in nasploh protireformacijskih dušnopastirskem prijemih. ♦ Upodobitve svetnikov so vernike predvsem napeljevale k temu, da bi v življenju sledili svetnikom. ♦ Ureditev kapele je naročil beneški kardinal Federico Cornaro in je v njej tudi pokopan. ♦ Baročne značilnosti, kot so dramatika, slikovitost, razgibanost, patos, se zelo dobro udejanjajo v delih Gian Lorenza Berninija. Z oblikovanjem kapele se je ponovno uveljavil kot vodilni umetnik na papeškem dvoru, saj so morali pred tem zaradi statične napake porušiti zvonika cerkve sv. Petra, ki ju je on projektiral. ♦ Bernini je označil Zamaknjenje sv. Tereze kot svoje »najmanj slabo delo«. ♦ Berninijeva dela so bila vzor številnim umetnikom še globoko v 18. stoletje (številni posnetki njegovega Vodnjaka štirih rek po celotni katoliški Evropi). Zamaknjenje sv. Tereze je zaradi erotičnih poudarkov doživelo več psihoanalitičnih razlag.
5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Umetnina na prvi sliki je iz belega marmorja v kombinaciji z raznobarnim marmorjem, pozlačenim lesom in štukom, relief na drugi sliki je iz kamna in je polikromiran. Obe deli sta nastali s klesanjem. ♦ Kiparsko delo na prvi sliki je del zasnove kapele, ki spominja na gledališče, osrednja lika, svetnica in angel, sta v sredi na odru nad oltarjem, njuni gledalci pa so portretirani člani družine naročnika. Relief Marije zavetnice s plaščem je del glavnega baročnega oltarja romarske cerkve na Ptujski gori (prvotno je bil relief timpanon portala). ♦ Na prvi sliki je prostor ustvarjen s tričetrtinskimi zasuki in prekrivanjem teles, na drugi sliki je prostor zaključen, vsa ploskev v ozadju je zapolnjena. ♦ Sveta Tereza in angel sta dve enakovredni figuri, Marija z Jezusom je hierarhična proti klečečim figuram. ♦ Figure na prvi sliki imajo močne emocije, Marija z Jezusom je spokojna. ♦ Anatomsko bolj pravilne, prepričljive so Berninijeve skulpture, Marija je statična, frontalna. ♦ Berninijevi figuri sta v stanju zamaknjenosti, ljubezni, na drugi sliki so obrazi figur prikupni, ljubki, ni pretiranih emocij. ♦ Na obeh kiparskih delih so figure plastično oblikovane, v delu na prvi sliki so predstavljene bolj dinamično. ♦ Kompozicija na prvi sliki je diagonalna, dinamična, na drugi sliki je simetrična. ♦ Na prvi sliki sta v osrednjem prizoru Sveta Tereza Avilska in angel, na drugi sliki je osrednja figura celopostavna Marija z golim Jezuščkom v levici in široko razprtim plaščem, ki ga pridržujejo angeli. Pod plaščem je 82 klečečih figuric. ♦ Obe kiparski deli prikazujeta nabožni motiv, saj upodabljata svete osebe: na prvi sliki sta redovnica in angel v mistični izkušnji goreče božje ljubezni, na drugi sliki je v sredi reliefa Marija kot nebeška kraljica, zaščitnica in priprošnjica. Pod njenim plaščem so predstavniki različnih stanov: na njeni levi so posvetni stanovi s cesarjem in kraljem na čelu, na desni pa duhovni stanovi s papežem v ospredju.
6	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.

7. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Peter Paul Rubens ◆ Ugrabitev Levkipovih hčera ◆ 1617–1618 / začetek 17. stoletja ◆ olje na platnu ◆ 224 x 210,5 cm / velike mere ◆ Alte Pinakothek, München ◆ barok
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ V ospredju je dinamična in dramatično razgibana skupina štirih monumentalnih figur. Dve moški figuri dvigujeta k sebi dva ženska akta. V ozadju sta dva vznemirjena konja, ki ju držita za uzdi dva kupida. ◆ Kompozicija je sestavljena iz več diagonal, krožnega gibanja in krivulj. ◆ Gibanje teles na sliki izrisuje različne krivulje, ki so uravnotežene, saj je eno žensko telo izbočeno in drugo vbočeno. Značilna je zrcalnost kretenj, pogledov in obrazov. ◆ Figure so polnoplastične, telesni volumen je grajen s prefinjenim tonskim slikanjem, z uporabo ne le ene barve. ◆ Figure so realistične, idealizirane v duhu časa, telesa so herojska, gre za primer mitološkega akta. ◆ Ženska polt je bleščeče svetla in v kontrastu z bolj zamolklo, temnejšo moško. ◆ Upodobljen je najbolj dramatičen trenutek prizora, katerega silovitost in kontrast dopolnjujeta izraza in barvi konj. ◆ Uporaba žabje perspektive poudarja monumentalnost teles, ki zavzemajo celotno platno. ◆ Za upodobitev globine prostora je uporabljena barvna perspektiva in prekrivanje teles. ◆ Poudarjena je slikovitost dela. ◆ Barve so tople, nasičene in žareče. Slikar je uporabil toplo-hladni kontrast pri konjih in polti moških in ženskih teles ter svetlo-temni kontrast pri polti moških in ženskih teles.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Motiv je mitološki in se nanaša na zgodbo o dioskurjih, Kastorju in Poluksu, ki sta bila dvojčka iste matere Lede, a različnih očetov, špartanskega kralja Tindareja in Zeusa, kakor sta to opisala Teokrit in Ovid. ◆ Dioskurja sta bila lepa in močna, junaška mladeniča, Poluks neprekosljiv v pesništvu, Kastor pa v krotanju konj in dirkah z vozovi. ◆ Ko sta iz objestnosti ugrabila nevesti bratrancev Idasa in Linkeja, hčeri argoškega kralja Levkipa, je v maščevanje ženinov posegel Zevs in vsi so morali umreti, preživel je le nesmrtni Poluks. ◆ Poluks si je izprosil od očeta, da je živel en dan na Olimpu, drug dan pa v temnem Hadu, da bi bil skupaj z bratom. Oba sta se spremenila v ozvezdje Dvojčkov. ◆ Figure so prostorsko razsežne, čutne in mišičasto heroične, s čimer je izražena predvsem silovitost in nasilnost čutne sle po ljubezni.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ P. P. Rubens je bil flamski slikar, ki je večino življenja prebil v Antwerpnu, kjer je imel ogromno slikarsko delavnico. Njegova kariera je bila izjemno uspešna, delal je za vse pomembne evropske dvore in njegova delavnica je izdelala več kot 2000 slik. ◆ Med potovanjem po Italiji so nanj vplivali beneški mojstri Tizian, Tintoretto in Veronese ter helenistične skulpture, kot je na primer Laokontova skupina. ◆ Slikar je bil izredno inteligenten in izredno delaven. Poleg slikarstva se je ukvarjal z diplomacijo. Tekoče je govoril pet jezikov. ◆ Slika spada v slikarjev t. i. mitološki opus, v katerem je lahko izrazil svojo strast do nasilnih prizorov in ženskih aktov. ◆ Rubens se je zgledoval po beneškem slikarstvu 16. stoletja, kar opazimo zlasti pri hriboviti krajini v ozadju, potopljeni v nežno oranžno svetlobo sončnega zahoda. ◆ V slikarjevem opusu je razvidno posebno nagnjenje do upodabljanja strastnih prizorov, v katerih so opazni čutni, tudi polteni ženski akti. ◆ Njegov slog so njegovi učenci razširili po celi Evropi, po njem pa so se zgledovali tudi slikarji v 19. stoletju (romantiki, impresionisti). ◆ Slikarjeve posebna kvaliteta je čutno slikanje ženskega inkarnata.

5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Deli pripadata različnima umetnostnima obdobjema in sta si likovno povsem različni: prva slika spada v barok, druga pa v simbolizem in napoveduje ekspresionizem. ♦ Na prvi sliki je večfiguralna kompozicija, zasnovana dinamično. Tudi na drugi sliki je opazna dinamičnost: prikazana je z likovnim valovanjem zvoka, ki popači figuro v ospredju; valovitim linijam fjorda in neba nasprotuje strma, ravna diagonala ograjene pešpoti. ♦ Na prvi sliki je prikazana iluzija prostora s perspektivnimi skrajšavami, prekrivanjem teles in upodobitvijo krajine v ozadju. Krajina na drugi sliki je abstraktna, poenostavljena, deformirana, naslikana z dinamičnimi linijami toplo-hladnih barv: nebo je ožarjeno v rdečih, oranžnih in rumenih tonih, fjord v temno modrih tonih, pešpot v rjavih. ♦ Na prvem delu so figure anatomske pravilne, voluminozne, imajo čutna herojska telesa. Figure so mitološki akt, ki je nekoliko idealiziran z lepotnimi predstavami časa, v katerem so nastale. Slikar se je še posebej posvečal tenu kože. Na drugem delu je pod žarečim in valujočim nebom upodobljena androgina, deformirana figura: njen obraz brez las, z velikimi očmi in elipsasto oblikovanimi odprtimi usti spominja na skeletno masko, lobanjo: ni detajlov, roke so podaljšane. Umetnik se je osredotočil na prikazovanje valovanja zvoka, ki ga je upodobil kot serijo zvočnih sunkov. Tonska višina zvoka je tako grozljiva, da zvočni valovi pritiskajo na figuro in jo ukrivljajo. Krik narave pa ne vpliva na moža, ki hodita naprej po cesti – resnična stiska obstaja le v posameznikovem umu oziroma spominu. ♦ Svetloba na prvi sliki je enakomerno razpršena po površini, v krajini pa opazimo svetlobo sončnega zatona, ki spominja na beneško krajino. Na drugi sliki lahko govorimo o kontrastu med svetlimi in temnimi površinami, krajina je tu odsev umetnikovega notranjega občutja. ♦ Obe sliki sta zelo barviti. Kolorit na prvi sliki je topel, prevladujejo nasičene barve, žareči toni bisernatih odtenkov. Na drugi sliki so čiste, intenzivne barvne ploskve. ♦ Deli sta si po tehniki povsem različni, prva umetnina je naslikana v tehniki olje na platno, druga pa je kombinacija olja, tempere in pastela na kartonu. ♦ Vsebina na prvi sliki je mitološka, upodobljena je zgodba o Kastorju in Poluksu, ki ugrabita nevesti svojih bratrancev. Na drugi sliki je prikazan resničen dogodek iz Munchovega življenja: umetnik je na sprehodu vzdolž fjorda v Oslu doživel panični napad, o katerem je zapisal tole: »Hodil sem po cesti z dvema prijateljema. Sonce je zahajalo. Nenadoma se je nebo obarvalo krvavo rdeče. Stal sem tam, tresoč se od strahu. In začutil sem glasen, neskončen krik, ki je prebadal naravo.« ♦ Rubensovo delo kaže vitalizem življenja, silovito energijo ustvarjalnosti, problem slikanja inkarnata. Munchovo delo pa kaže eksistencialno stisko sodobnega človeka, ujetega v grozo, tesnobo. Slika je Munchova najslavnejša umetnina: skozi kričeče barve in popačen prostor je osebno travmo spremenil v simbol eksistencialne tesnobe. Ustvaril je štiri barvne različice Krika in eno kot črno-belo litografijo – vse tematsko dopolnjujejo cikel Friz življenja.
6	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.

8. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Pablo Picasso ♦ Guernica ♦ 1937 / 30. leta 20. stoletja / prva polovica 20. stoletja ♦ olje na platnu ♦ 349,3 x 776,6 cm / monumentalne mere ♦ Museo Reina Sofia, Madrid ♦ kubizem, nadrealizem
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Kompozicijo je slikar zasnoval na velikem platnu v velikosti, kakršno je omogočala stena španskega paviljona, za katerega je bila ob svetovni razstavi v Parizu leta 1937 slika namenjena. ♦ Sestavljajo jo liki: mati z otrokom, ležeči umirajoči moški, bik, umirajoči konj, električna svetilka, prinašalka luči in ženska z dvignjenima rokama. ♦ Figure in prostor so podani ploskovito, popačeno, brez zračnosti in vtisa navidezne poglobljenosti. ♦ Liki so enakomerno razporejeni po celotni površini slike, prikazani so, kot bi bili izrezani iz papirja in nalepljeni na veliko platno, s čimer je iz elementov ustvarjena nekakšna mreža, ki ni stroga, geometrična, pač pa ekspresivna. ♦ Kompozicija je simetrična, dvodelna, njeno sredino označi bel zid, leva polovica je svetlejša kot desna (tu so zgolj ženski liki). ♦ Piramidalna kompozicija spominja na obliko timpana in kaže na slikarjevo občudovanje sredozemske kulture, saj je razporedil like enako premišljeno v skladu z oblikovanostjo timpana, kot bi jih grški kiparji. ♦ Kompozicija je z elementi (bik, konj, prinašalka luči, ženska z dvignjenima rokama) dodatno členjena še na štiri dele. ♦ Slikar je uporabil vse klasične oblikovne zakonitosti (simetrija, perspektiva ...), kot bi jih našli pri Poussinu in Rafaelu, klasična pravila kompozicije pa je nadgradil s kubističnimi elementi (realistične podatke je analiziral na kubističen način), ki so njegovo lastno umetniško odkritje izpred nekaj desetletij. ♦ Uporabljeno je tonsko stopnjevanje z izmenjavo belih, sivih in črnih predelov slike. ♦ Ritem kompozicije se vzpenja in pada, kar je umetnik dosegel z ležečim padlim telesom z odprtimi usti in zlomljenim mečem v roki v sprednjem planu in s hrzajočim ranjenim konjem na desni. ♦ Slikar se je odrekel izrazni moči barve, saj je za sliko uporabil le odtenke od bele prek sive do črne, s čimer je stopnjeval dramatičnost; črno-bel kontrast prispeva k občutku tragičnosti. ♦ Slika je nastala po časopisnih fotografijah, ki so širile medijske vesti tistega časa. ♦ S tem, ko se je odrekel barvi in navidezni reliefnosti, je Picasso ukinil povezavo z realnim svetom, naravo in življenjem – barvitost in plastičnost sta namreč bistveni dimenziji vsega živega.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Motiv je zgodovinski dogodek, bombardiranje baskovskega mesteca Guernica, ki so ga razdejali nemški bombniki po navodilih španskih nacionalistov. ♦ Prizor je sestavljen iz različnih likov: tu je priljubljen Picassov bik, edini, ki gleda proti nam, iz njemu ljubih bikoborb; konj, ki prav tako nastopa v bikoborbah, je prikazan kot bojna žival, ki umira, ker jo je nadomestil stroj (bik in konj sta dve Španiji, ki sta se spopadli, republikanska in nacionalistična); tu je mati, ki objokuje mrtvega otroka (spomnimo se motiva Sočutne!), kot simbol materinstva, ki ga prizadenejo vse vojne, pretresljiv krik ženske v plamenih kot edini glas vojne in monumentalen umirajoči vojščak, ki s stisnjeno pestjo z mečem opozarja, da zadnja bitka še ni izbojevana (cvetica pri meču prikazuje upanje). Električna svetilka spominja na zažigalne bombe, ki so jih Nemci odvrkli na Guernico; plamenica v roki ženske, ki prihaja v sliko od drugod, s svetlobo, ki jo prinaša v črno-beli svet, predstavlja upanje. ♦ S špansko državljansko vojno so tanki in bombniki postali množično orodje ubijanja, nasilna razstavljenost in razdrobljenost likov v geometrizirani stilizaciji, tako da obrazi in deli teles delujejo kot mehanski, prikazuje tehnologijo, ki ne prinaša samo napredka, pač pa tudi zlo. ♦ Prikazani so uničenje, smrt, bolečina ... in upanje, izpostavljene so vrednote, kot so mir, nenasilje in demokracija.

4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Slikar je najprej za paviljon načrtoval alegorično kompozicijo, potem ko je aprila evropsko javnost pretresla vest o nemškem bombardiranju baskovskega mesta Guernica, pa se je odločil, da bo upodobil ta zgodovinski dogodek. ♦ Slika je nastala leta 1937, ko sta se po Evropi širila nacizem in fašizem, in je obsodba evropskih meščanskih demokracij, ki so podpirale fašizem v Španiji. ♦ Ob prvi predstavitvi so sliko ostro kritizirali fašisti, ki so ji očitali, da je »degenerirana«, in komunisti, češ da je »antisocialna«. ♦ Picasso je črpal iz mitoloških predstav ter se zgledoval po antični umetnosti, navezal pa se je tudi na Géricaultov Splav fregate Meduze in Delacroixovo Svobodo, ki vodi ljudstvo ter s tema dramatičnima slikama iz časa romantike vzpostavil dialog; krvavo žrtvovanje in trpljenje pri Picassu preseže romantični patos omenjenih slik. ♦ Nanj je z obsodbo nasilja nad civilisti vplival tudi Goya s Tretjim majem 1808 in njegov cikel Grozote vojne. ♦ Slika je propagandna, pri čemer je njen učinek usmerjen v kritično ozaveščanje javnosti. Iz nje lahko razberemo slikarjevo politično prepričanje, ki je svojo kritičnost do frankističnega režima izpričal že z grafiko Francove sanje in laži istega leta. ♦ Slika je postala protivojni simbol in je monumentalni spomenik civilnemu trpljenju v vojni. ♦ To je zgodovinska slika, ki velja za izjemno in veličastno v stoletju, ko je zgodovinsko slikarstvo izgubilo svojo aktualnost. ♦ Slika je nastala v vsega nekaj tednih, njeno nastajanje pa je natančno fotografsko dokumentirano po zaslugi tedanje umetnikove ljubice, fotografkinje Dore Maar. ♦ Po zaključku svetovne razstave je slika prepotovala svet, najprej Evropo in potem ZDA, kjer je imela velikanski vpliv na prebujanje ameriške umetnosti; Picasso ni dovolil, da bi potovala v Španijo, dokler bo na oblasti general Francisco Franco. ♦ Šele po padcu frankističnega režima je slika leta 1981 postala španska last in bila uvrščena v zbirko umetnin v madridskem Pradu (do takrat je bila na ogled v newyorškem muzeju MoMA; danes jo lahko vidimo v madridskem Museo Reina Sofia). ♦ Pablo Picasso je v času, ko je slika nastala, že veljal za najbolj slavnega slikarja prve polovice 20. stoletja.
5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Obe sliki, Picassova Guernica in Kavčičeva Salomonova sodba sta velikih dimenzij, v slikarski tehniki olje na platno. ♦ Picassove figure na sliki so ploskovite, stilizirane, na Salomonovi sodbi so figure polnoplastične, realistične, v pravih proporcijah, poudarjena je anatomija. ♦ Kompozicija na Guernici je sestavljena iz več kompozicijskih shem (simetrična dvodelna, piramidalna), medtem ko je kompozicija na Salomonovi sodbi diagonalna, dinamična. ♦ Picasso se je na tej sliki odrekel izrazni moči barve in je uporabil le odtenke od bele prek sive do črne, Kavčič na sliki uporablja močne, žive, komplementarne barve in jih uporabi simbolično: modra je modrost, harmonija, resnica, rumena je neiskrenost, izdajstvo, nepoštenost. ♦ Guernica deluje ploskovito, perspektivno ozadje je ustvarjeno s temnimi sivo-črnimi barvnimi toni. Arhitekturno ozadje na Salomonovi sodbi ustvarja globino prostora, ki je temnejše, za razliko od osrednjega prizora, ki je v prvem planu in je močno osvetljeno. ♦ Na prvi sliki je prikazan slikarjev odziv na nemško bombardiranje baskovskega mesta Guernica, na drugi sliki je starozavezni biblijski prizor Salomonove sodbe. ♦ Picasso je z Guernico upodobil družbene in politične težave svojega časa, snov je črpal iz resničnega zgodovinskega dogodka, Kavčič je kot osrednjo osebo upodobil judovskega kralja Salomona, ki je pravično in modro razsodil spor dveh mater. ♦ Guernica je obsodba vojnih grozot in nasilja nad nemočnimi civilisti in spada med najbolj pretresljive in tragične prikaze nečlovečnosti. Salomonovo sodbo je slikar naslikal za avstrijskega cesarja Franca I. in sporoča dve nadvse zeleni lastnosti vladarjev: pravičnost in modrost.
6	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.